

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ԱՐԱԳԱԾՈՏՆԻ ՄԱՐԶ**

**ՍԱՍՈՒՆԻԿ ՀԱՄԱՅՆՔԻ
2017-2021 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ**

**ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՀՆԳԱՄՅԱ
ԾՐԱԳԻՐ**

(ՀՁՀԾ)

Մշակվել է՝ համայնքի ղեկավարին կից, խորհրդակցական կարգով գործող ՀՁՀԾ
կառավարման հանձնաժողովի կողմից

Ներկայացվել է՝ համայնքի ղեկավար Արման Մարգարյանի կողմից
Հաստատվել է՝ համայնքի ավագանու _____ թիվ _____ որոշմամբ
(նիստի ամսաթիվը)

Սասունիկ 2017թ.

Բովանդակություն

1. Համայնքի ղեկավարի ողջույնի խոսք	3
2. Համայնքի իրավիճակի նկարագրություն	4
2.1. Համայնքի ընդհանուր նկարագրություն	4
2.2. Համայնքի սոցիալ տնտեսական իրավիճակը	5
2.3. Համայնքում իրականացվող ծրագրերը	7
2.4. Համայնքի ֆինանսական իրավիճակի նկարագրություն և ֆինանսական կանխատեսումները- -----	9
2.5. Զարգացման խոչընդոտներ և դժվարություններ	14
2.6. Համայնքի ուժեղ և թույլ կողմերի, հնարավորությունների և սպառնալիքների (ՈւԹՀՍ) վերլուծություն	14
3. Նպատակների սահմանում և գործողությունների պլանավորում	15
3.1. Համայնքի զարգացման տեսլական	15
3.2. Համայնքի զարգացման անմիջական նպատակներ	16
4. ՀՀԶԾ ֆինանսավորում	18
5. ՀՀԶԾ-ի վերաբերյալ իրազեկում	Ошибка! Закладка не определена.
6. ՀՀԶԾ-ի իրականացումը	19
7. ՀՀԶԾ-ի գնահատում	19
8. Եզրափակում	19

1. Համայնքի ղեկավարի ողջույնի խոսք

Համայնքի ղեկավար Արման Մարգարյանը իր ողջույնի խոսքում ներկայացրեց համայնքի զարգացման տեսլականը առաջիկա 5 տարիների համար՝ զարգացման հիմնական ուղղությունները համարելով գյուղատնտեսությունը իր տարբեր ճյուղերով՝ խաղողագործություն, անասնապահություն, վերամշակման արտադրություն: Սասունիկ համայնքում առկա խնդիրներից են՝

1. Ոռոգման ջրի թերի ապահովումը:
2. Տարերային աղետները՝ ցրտահարություն, կարկուտ:
3. Բնակչության սոցիալ տնտեսական ոչ բարվոք պայմանները:
4. Գործազրկությունը և բնակչության արտահոսքը:

Խնդիրները ծնող պատճառներն են.

1. Ոռոգման ջրի ոչ ճիշտ մատակարարում:
2. Բնակլիմայական ռիսկային գոտի:
3. Աշխատատեղերի ոչ բավարար առկայություն:
4. Գործազրկություն:

Սասունիկ համայնքի զարգացման հնգամյա ծրագիրը մշակվել է հիմք ընդունելով «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված տեղական ինքնակառավարման մարմինների իրավասություններն ու լիազորությունները նրանց գործունեության բնագավառներում, ՀԶՀԾ-ի մշակման մեթոդաբանական առանձնահատկությունները և ծրագրային հիմքերը:

Ներկայացվող ՀԶՀԾ-ն առաջիկա 5 տարիների համար հանդիսանալու է Սասունիկ համայնքի զարգացման հիմնական փաստաթղթերից մեկը: Այն մշակվել է մասնակցային եղանակով՝ հաշվի առնելով համայնքի շահագրգիռ բոլոր կողմերի առաջարկությունները: Հարցումների միջոցով վեր են հանվել համայնքի բնակիչներին հուզող խնդիրները: Դրանք գնահատվել են համայնքային ժողովի ժամանակ համայնքային ակտիվ խմբի կողմից և դասակարգվել ըստ առաջնահերթության: Վերհանված հիմնախնդիրների հիման վրա, ելնելով «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի պահանջներից, համայնքի ղեկավարը համայնքի աշխատակազմի հետ միասին մշակել են համայնքի 2017-2021թթ. ՀԶՀԾ-ն, որը քննարկվել և հաստատվել է համայնքի ավագանու կողմից և դրվել է գործողության մեջ:

Այն ներկայացնում է համայնքի սոցիալ-տնտեսական իրավիճակի համալիր վերլուծության և առկա հիմնախնդիրների բացահայտման, ֆինանսական և տնտեսական ռեսուրսների գնահատման արդյունքում նպատակային զարգացման տեսանկյունից ձեռնարկվելիք քայլերի ամբողջություն, որը նախատեսում է ռազմավարական քաղաքականությամբ համայնքի խնդիրների արդյունավետ լուծում և նպատակային բյուջետավարման գործընթացի իրականացում: ՀԶՀԾ-ն ներառում է նաև Սասունիկ համայնքի ղեկավարի և ավագանու անդամների նախընտրած ծրագրերի բաղադրիչները: Սասունիկ համայնքի ներդաշնակ և համաչափ զարգացման, Սասունիկ բնակիչների բարեկեցության ապահովման համար առաջիկա հինգ տարիներին ընդունված ծրագիրը հանդիսանալու է համայնքի ամենօրյա փաստաթուղթը:

ՀՀ-ն դիտարկելով որպես համայնքի ռազմավարական պլանավորման և մասնակցային կառավարման կարևորագույն միջոց, համայնքի ղեկավարին կից գործող ՀՀԾ-ի և տարեկան բյուջեի կառավարման գծով խորհրդակցական մարմինը՝ փաստաթուղթը մշակելիս, հատուկ ուշադրություն է դարձրել և ձգտել, որպեսզի այն հնարավորինս համահունչ լինի գործողության մեջ դրված ՀՀ ռազմավարական, մարզային և տարածաշրջանային զարգացման ծրագրերին՝ ակնկալելով ՀՀ պետական կառավարման մարմինների, շահագրգիռ այլ անձանց հետ լիակատար փոխըմբռնում ՀՀԾ-ում ներկայացված խնդիրների առնչությամբ և արդյունավետ համագործակցություն դրանց լուծման գործում:

2. Համայնքի իրավիճակի նկարագրություն

2.1. Համայնքի ընդհանուր նկարագրություն

Սասունիկ համայնքը գտնվում է ՀՀ Արագածոտնի մարզի Աշտարակի տարածաշրջանում, Աշտարակից 5 կմ հեռավորության վրա, Աշտարակ-Էջմիածին ճանապարհի ծախ կողմում: Գյուղի միջին բարձրությունը ծովի մակերևույթից 1410 մետր է: Համայնքում ընդգրկված է երկու բնակավայր՝ Սասունիկ և Կարին: Այն հիմնադրվել է 1960 թվականին՝ Աշտարակի և Օշականի տարածքների վրա: Հողերը հիմնականում անմշակ են եղել և ծառայել են որպես արոտավայր:

Համայնքի բնակիչները վերաբնակեցվել են հիմնականում Վերին Սասունիկ բնակավայրից, որը տեղափոխվել է ՀԽՍՀ կառավարության որոշմամբ: Սասունիկում բնակություն են հաստատել հանրապետության այլ բնակավայրերից, Վրաստանի Ախալքալակից, ինչպես նաև Ադրբեջանից բռնագաղթած փախստականների ընտանիքներ, որոնք հիմնականում բնակեցվել են Կարին բնակավայրում: Գյուղի բնակչությունը կազմում 3861 մարդ:

Համայնքի բնակչության բաշխումն ըստ հետևյալ տարիքային խմբերի

	Ընդամենը	այդ թվում՝ իգական	այդ թվում՝ արական
1. Մինչև 1 տարեկան	36	19	17
2. 1-2 տարեկան	71	37	34
3. 3-4 տարեկան	92	53	39
4. 5-6 տարեկան	126	68	58
5. մինչև 6 տարեկան	280	153	127
6. 7-10 տարեկան	198	104	94
7. 11-14 տարեկան	187	89	98
8. 15-17 տարեկան	121	57	64
9. մինչև 16 տարեկան	757	395	362
10. մինչև 18 տարեկան	841	436	405
11. 18-22 տարեկան	304	173	131
12. 23-45 տարեկան	972	495	477
13. 46-62 տարեկան	543	355	188
14. 63 և ավելի տարեկան	416	228	188
Ընդամենը	3066	1682	1384

№	Ցուցանիշներ	Ընդամենը	Կին	Տղամարդ
1	Առկա բնակչության թիվը, այդ թվում	3066	1384	1682
2	Կենսաթոշակառուներ, այդ թվում	416	228	188
3	Փախստականներ	490	280	210
4	Միակողմանի ծնողագուրկ երեխաներ	18	10	8
5	Երկկողմանի ծնողագուրկ երեխաներ	1	0	1
6	Հայրենական մեծ պատերազմի մասնակիցներ	-	-	-
7	Արցախյան պատերազմի մասնակիցներ	21	1	20
8	Հաշմանդամներ, այդ թվում՝	28	18	10
	Մանկուց հաշմանդամներ	5	2	3
9	Առկա տնային տնտեսությունների թիվը	1116		

2.2. Համայնքի սոցիալ տնտեսական իրավիճակը

Համայնքի ընդհանուր տարեկան բյուջեն ներկայացվում է ներքոհիշյալ աղյուսակում:

Սասունիկ համայնք	2017թ. (հազ. դրամ)
Եկամուտներ	88723.4
գ/հարկ այդ թվում	11763
հ/հարկ	10640
շենքերի	1123
փոխադրամիջոց	6500
տեղ/տուրք	590
այդ թվում՝	
խանութ	240
ԱԳԼՃԿ	150
շ/թույլ	200
հ/վարձավճար	2600
տ/վճար	1850

դոտացիա	65420.4
Ընդամենը	88723.4
վ/բ-ից ֆ/բ հատկացում	5000
Ընդամենը վ/բ	83723.4
տարեվերջի/մ	1000
վ/բ-ից ֆ/բ հատկաց.	5000
հ/օտար.	16000
Ընդամենը ֆ/բ	22000

Ընդհանուր եկամուտների մեջ համայնքի սեփական եկամուտների բաժինը կազմում է 26%: Համայնքի հիմնական արդյունաբերական ձեռնարկություններից է հանդիսանում Սասունիկ համայնքում գործող «Արմենիա-Վայն» գինու գործարանը, որի արտադրանքը սպառվում է հանրապետության ողջ տարածքում և արտերկրում:

Համայնքի տարածքում գործում են նաև «Վան-Արդի» գինու գործարանը, «ՍԿԻՖՖ» ծեփամածիկների գործարանը, «Էյ Թի Փի» բարեգործական հիմնադրամը, «ՀԵՍՍԱՐ» ՍՊԸ-ն, որոնք ապահովում են համայնքի բնակչության զգալի մասի զբաղվածությունը:

Համայնքում աղբահանությունը իրականացվում է կենտրոնացված ձևով: Աղբը տեղափոխվում և կուտակվում է աղբավայր: Փողոցներում տեղադրված են աղբամաններ և բնակիչները աղբը լցնում են աղբամանը, որտեղից աղբահավաք մեքենան հավաքում է: Աղբամանների ներկայությունը դրական է անդրադառնում գյուղի արտաքին տեսքի և սանիտարահիգիենիկ պայմանների վրա:

Համայնքի սեփականաշնորհված և վարձակալությամբ տրված վարելահողերում մշակում են խաղողի այգիներ, ցանվում են հացահատիկային մշակաբույսեր՝ ցորեն, գարի և այլ կուլտուրաներ:

Հողատեսքերի դիրքադրությունը միանգամայն բարենպաստ է հացահատիկային կուլտուրաների արտադրության ու անասնապահության համար: Հացահատիկային կուլտուրաների արտադրությունն ու անասնապահությունը հանդիսանում են Սասունիկ համայնքի տնտեսական զարգացման կանխորոշող ոլորտ: Սակայն այս երկու ոլորտները ներկայումս ունեն միջին զարգացվածության տեմպ, որը պայմանավորված է ոլորտների ցածր կապիտալացման աստիճանով ու վերամշակման տեխնոլոգիաների բացակայությամբ:

Համայնք ունի 1993.36 հա տարածություն: Հողատարածքների կազմն այսպիսին է.

1. Վարելահողեր – 554.85 հա,
2. Բազմամյա տնկարկներ – 339.65 հա,
3. Պահուստային ֆոնդի հողեր – 580.38 հա:

Սեփականաշնորհումից համայնքում օգտվել է 1150 ընտանիք: Սեփականաշնորհված տարածքը կազմում է 830 հա: Հողային կազմը բազմազան է: Հատկապես մեծ են բաց շականակագույն, կիսաանապատային կազմ ունեցող հողերի տարածքները: Կան նաև 3-րդ և 4-րդ կարգի հողեր: Համայնքի հողերից պայմանական ոռոգովի է 687 հեկտարը: Սակայն այդ տարածություններում շատ են ջրի կորուստները: Ոռոգման համակարգերն ամբողջովին քայքայվել են և շարքից դուրս են եկել: Այդ պատճառով հողամասերի մի մասն ընդհանրապես չի ոռոգվում, շատ այգիներ շարքից դուրս են եկել և վերածվել են արոտավայրերի:

Գյուղատնտեսության արդյունավետությունը ցածր է: Հողերը, ինչպես հարկն է, չեն մշակվում, չեն պարարտացվում, արդյունավետ է մեքենատրակտորային հավաքակայանի աշխատանքը: Սերմնաբուծության, ցանքաշրջանառության և տոհմային անասնաբուծության բացակայության հետևանքով ցածր է մշակաբույսերի բերքատվությունը և կենդանիների մթերատվությունը: Աղքատ է կերի բազան:

Համայնքում գործում է երկու միջնակարգ դպրոց, որտեղ սովորում է 430 աշակերտ: Ուսուցիչների թիվը 62-ն է: 2003 թվականին համայնքում կառուցվել է դպրոցական նոր շենք: Դպրոցն ապահովված է դպրոցական նոր կադրերով:

Գյուղն ունի մեկ մանկապարտեզի շենք: Միջոցների բացակայության պատճառով այն 1997թ-ից հետո չի գործում, սակայն «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի միջոցներով և Սասունիկի գյուղապետարանի աջակցությամբ համայնքում նոր մանկապարտեզ է կառուցվել: Մանկապարտեզում հաճախում են մոտ 80 երեխա:

Համայնքն ունի բժշկական ամբուլատորիա, որտեղ աշխատում է 1 բժիշկ, 3 ընտանեկան բժիշկ և 1 մանկական բժիշկ: Ամբուլատորիայի շենքը մասնակի վերանորոգվել է ԾԻԳ-ի ծրագրով և հագեցած է բժշկական սարքավորումներով:

Համայնքում ընտանեկան նպաստ ստացողների թիվը 153-ն է:

Համայնքի աշխատունակ բնակիչների 75%-ը գործազուրկ են:

Համայնքի բնակչությունը հիմնականում զբաղվում է խաղողագործությամբ, որի տարեկան բերքը կազմում է մոտ 1000 տոննա, որի հիմնական սպառման շուկան համայնքի տարածքում գործող «Արմենիա-Վայն» գինու գործարանն է: Բնակչության որոշ մասը զբաղվում է անասնապահությամբ:

2.3. Համայնքում իրականացվող ծրագրերը

Սասունիկի տարածքային և տնտեսական զարգացման գործում կարևոր է հաշվի առնել համայնքի բնակչության հեռանկարային աճը, որը ելնում է գյուղի հեռանկարային տարածքային զարգացման հաշվարկված հնարավորություններից: Ըստ այդ հաշվարկների, գյուղի տարածքում կարող է բնակվել առավելագույնը 5.0 հազար մարդ՝ չխախտելով տարածքի էկոլոգիական հավասարակշռությունը, ընդ որում աճի տեմպերի համար ժամկետներ չեն կանխատեսվում, քանի որ այն կախված է հանրապետության ընդհանուր տնտեսական զարգացման տեմպից, քաղաքական իրավիճակից, բնակչությանը աշխատատեղերով ապահովվելու մակարդակից:

Սասունիկ համայնքում աշխատատեղերի մեծ քանակ կարելի է ակնկալել բնական ռեսուրսների, հիմնականում սպասարկման, հումքային, գյուղատնտեսության հնարավորությունները ռացիոնալ օգտագործելով: Զարգացման հիմնական ուղղությունների իրականացման գործընթացում խիստ կարևորվում է տեղական իշխանությունների, համայնքի բնակչության, քաղաքացիական հասարակության, լրատվամիջոցների և գործարարների համատեղ գործունեությունը:

Ավելի բարելավ ապագայի հասնելու համար համայնքը որդեգրել է հետևյալ ռազմավարությունը՝

1. Տարեցտարի բարելավել համայնքի ֆինանսական դրությունը՝ իրականացնելով համայնքի բյուջեի հարկային եկամուտների գանձման, ոչ հարկային եկամուտների, տեղական տուրքերի ու վճարների սահմանման և գանձման արդյունավետ քաղաքականություններ:
2. Խթանել ձեռներեցությունը՝ այն սերտորեն կապելով համայնքի տնտեսական զարգացման հետ:
3. Բացառել ինքնակամ շինարարությունը և ապօրինի հողազավթումները:
4. Բարելավել կրթական և մշակութային ոլորտի համայնքային կազմակերպությունների գործունեությունը՝ մշտապես հարստացնելով նրանց նյութատեխնիկական բազան:
5. Շարունակել և աստիճանաբար ընդլայնել համայնքի բարեկարգման և կանաչապատման աշխատանքները:
6. Իրականացնել սոցիալական տարաբնույթ ծրագրեր:
7. Խթանել համայնքային տարբեր շահագրգիռ կողմերի, դոնոր կազմակերպությունների, հասարակական և բարեգործական կազմակերպությունների, անհատների նախաձեռնությունները և նրանց ներգրավմամբ հետևողականորեն իրականացնել բարեփոխումներ՝ նպաստելով համայնքի սոցիալ-տնտեսական զարգացմանը:

Համայնքի զարգացման 2017-2021 թթ հնգամյա ծրագրի հիմնական նպատակներն են՝

1. Ունենալ բարեկարգ և լուսավոր ներհամայնքային ճանապարհներ և փողոցներ
2. Ունենալ բարեկարգ բնակարանային ֆոնդ:
3. Գյուղապետարանի շենքային և գույքային պայմանների բարելավում:
4. Բնակչության կենսամիջավայրի բարելավում (կանաչապատում, կոյուղու կոլեկտորի վերակառուցում և այլն):
5. Բնակչությանը մատուցվող ծառայությունների (կրթության, ջրամատակարարման, աղբահանության և այլն) շրջանակի ընդլայնում և որակի բարձրացում:
6. Համայնքում աշխատատեղերի ընդլայնման նպաստում՝ զարգացնելով առևտրի և սպասարկման ոլորտն ու գյուղատնտեսությունը:
7. Զարգացման հիմնական ուղղությունների իրականացման գործընթացում խիստ կարևորվում է տեղական իշխանությունների, համայնքի բնակչության, քաղաքացիական հասարակության, լրատվամիջոցների և գործարարների սերտ համագործակցությունը:

Սասունիկում գալիք 2017-2021թթ-ի ընթացքում նախատեսվում է սերտորեն համագործակցել պետության, միջազգային կազմակերպությունների, մասնավոր սեկտորի և այլ շահագրգիռ կողմերի հետ:

Պետության կողմից ներդրումներ ապահովելու նպատակով համայնքը նախատեսում է համագործակցել ՀՀ Արագածոտնի մարզպետարանի կառուցվածքային և առանձնացված ստորաբաժանումների հետ՝ հետևյալ ծրագրերի իրականացման նպատակով.

- Աշտարակ քաղաքի հետ, որը համարվում է մարզկենտրոն, մշակման հասարակական տրանսպորտային հաղորդակցության կազմակերպում և ապահովում՝ համագործակցության ներգրավելով մասնավոր տրանսպորտային կազմակերպությունների:
- Համայնքում գյուղատնտեսության զարգացում, ինչը ենթադրում է, օրինակ, պարարտանյութերի, սերմացուների տրամադրում, գյուղմթերքների իրացման, գյուղտեխնիկայի ձեռքբերման հնարավորությունների ստեղծում, խորհրդատվության տրամադրում և այլ միջոցառումներ:
- Պետական պատվերի շրջանակներում առողջապահության և սոցիալական պաշտպանության ոլորտներում բնակչությանը հանրային ծառայությունների մատուցում:

Պլանավորվող հինգ տարիների ընթացքում նախատեսվում է շարունակել համագործակցությունը համայնքի և ՀՀ Արագածոտնի մարզում գործունեություն ծավալող՝ միջազգային և տեղական դոնոր կազմակերպությունների, քաղաքացիական հասարակության և մասնավոր հատվածի սուբյեկտների, այլ կազմակերպությունների և անհատների հետ:

2.4. Համայնքի ֆինանսական իրավիճակի նկարագրություն և ֆինանսական կանխատեսումները

Համայնքի բյուջեի եկամուտները ձևավորվում են բացառապես վարչական բյուջեի միջոցների հաշվին: Վարչական բյուջեի եկամուտները ձևավորվում են սահմանափակ թվով եկամտատեսակներից՝ հարկերի և տուրքերի, մեծամասամբ ֆինանսական համահարթեցման դոտացիաների հաշվին: Շատ ցածր է համայնքի ֆինանսական անկախության մակարդակը: Սեփական եկամուտները կազմում են համայնքի բյուջեի եկամուտների 26%-ը, իսկ ֆինանսական համահարթեցման դոտացիաները՝ 74%-ը:

Համայնքի բյուջեի եկամուտները նախորդ տարիների համեմատ ավելանալու միտում ունի՝ գույքահարկի, հողի հարկի, տեղական տուրքերի ավելացման հաշվին: Աշխատանքներ են տարվում նաև հողի հարկի գծով ապառքների հավաքագրման ուղղությամբ:

Աղյուսակ 1. Համայնքի 2015-2016թթ-ի բյուջեների մուտքերի ցուցանիշները և 2017-2021թթ. բյուջեների մուտքերի կանխատեսումը

Հ/Հ	Մուտքերի անվանումը	2015թ. փաստ.	2016թ. փաստ.	2017թ. կանխ.	2018թ. կանխ.	2019թ. կանխ.	2020թ. կանխ.	2021թ. կանխ.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ՄՈՒՏՔԵՐ՝ ԸՆԴԱՄԵՆԸ (I+II+III)	88296.5	89761.2	100270.4	104240.4	108450,4	112110,4	115720,4
I	ԸՆԴԱՄԵՆԸ ԵԿԱՄՈՒՏՆԵՐ (1+2+3)	77330.5	84678.6	85270.4	88240.4	92450,4	96110,4	99720,4
1.	ՀԱՐԿԵՐ ԵՎ ՏՈՒՐՔԵՐ	12059.8	13189.3	13940.0	14810.0	15950,0	16550,0	17100,0

1.1	Գույքային հարկեր անշարժ գույքից	7926.9	7699.3	8350.0	8900.0	9450,0	9500	9500,0
	Գույքահարկ շենքերի և շինությունների համար	801.8	815.0	850.0	900.0	950,0	950,0	950,0
	Հողի հարկ	7125.1	6884.3	7500.0	8000.0	8500,0	8550,0	8550,0
1.2	Գույքային հարկեր այլ գույքից	3742.9	5100.0	5200.0	5500.0	6000,0	6500,0	7000,0
	Գույքահարկ փոխադրամիջոցների համար	3742.9	5100.0	5200.0	5500.0	6000,0	6500,0	7000,0
1.3	Ապրանքների օգտագործման կամ գործունեության իրականացման թույլտվության վճարներ	390.0	390.0	390.0	410.0	500,0	550,0	600,0
	Տեղական տուրքեր	390.0	390.0	390.0	410.0	500,0	550,0	600,0
1.4	Ապրանքների մատակարարումից և ծառայությունների մատուցումից այլ պարտադիր վճարներ							
	Պետական տուրքեր							
1.5	Այլ հարկային եկամուտներ							
	Այլ հարկերից և պարտադիր վճարներից կատարվող մասհանումներ							
	Հողի հարկի և գույքահարկի գծով համայնքի բյուջե վճարումների բնագավառում բացահայտված հարկային օրենսդրության խախտումների համար հարկատուներից գանձվող տույժեր և տուգանքներ, որոնք չեն հաշվարկվում այդ հարկերի գումարների նկատմամբ							
2.	ՊԱԾՏՈՆԱԿԱՆ ԴՐԱՄԱԵՆՈՐՀՆԵՐ	61001.4	65778.5	65420.4	67420.4	70420.4	73420.4	76420.4
2.1	Ընթացիկ արտաքին պաշտոնական դրամաշնորհներ							
2.2	Կապիտալ արտաքին պաշտոնական դրամաշնորհներ							
2.3	Ընթացիկ ներքին պաշտոնական դրամաշնորհներ	61001.4	65778.5	65420.4	67420.4	70420.4	73420.4	76420.4
ա)	Պետական բյուջեից ֆինանսական համահարթեցման սկզբունքով տրամադրվող դոտացիաներ	61001.4	65420.4	65420.4	67420.4	70420.4	73420.4	76420.4
բ)	Պետական բյուջեից տրամադրվող այլ դոտացիաներ		358.1					
գ)	Պետական բյուջեից տրամադրվող նպատակային հատկացումներ (սուբվենցիաներ)							
դ)	ՀՀ այլ համայնքների բյուջեներից ընթացիկ ծախսերի ֆինանսավորման նպատակով ստացվող պաշտոնական դրամաշնորհներ							
2.4	Կապիտալ ներքին պաշտոնական դրամաշնորհներ							
ա)	Պետական բյուջեից կապիտալ ծախսերի ֆինանսավորման նպատակային հատկացումներ (սուբվենցիաներ)							
բ)	ՀՀ այլ համայնքներից կապիտալ ծախսերի ֆինանսավորման նպատակով ստացվող							

	պաշտոնական դրամաշնորհներ							
3.	ԱՅԼ ԵԿԱՄՈՒՏՆԵՐ	4269.3	5710.8	5910.0	6010.0	6080.0	6140.0	6200.0
3.1	Տոկոսներ							
3.2	Չափաբաժիններ							
3.3	Գույքի վարձակալությունից եկամուտներ	2610.8	3610.8	3800.0	3850.0	3850.0	3850.0	3850.0
	Համայնքի սեփականություն համարվող հողերի վարձակալության վարձավճարներ	2610.8	3610.8	3800.0	3850.0	3850.0	3850.0	3850.0
	Համայնքի վարչական տարածքում գտնվող պետական սեփականություն համարվող հողերի վարձակալության վարձավճարներ							
	Համայնքի վարչական տարածքում գտնվող պետության և համայնքի սեփականությանը պատկանող հողամասերի կառուցապատման իրավունքի դիմաց գանձվող վարձավճարներ							
	Այլ գույքի վարձակալությունից մուտքեր							
3.4	Համայնքի բյուջեի եկամուտներ ապրանքների մատակարարումից և ծառայությունների մատուցումից, այդ թվում							
	Պետության կողմից ՏԻՄ-երին պատվիրակված լիազորությունների իրականացման ծախսերի ֆինանսավորման համար պետական բյուջեից ստացվող միջոցներ							
3.5	Վարչական գանձումներ	1658.5	2100.0	2110.0	2160.0	2230.0	2290.0	2350.0
	Տեղական վճարներ	1418.5	1840.0	1850.0	1900.0	1950.0	2000.0	2050.0
	Համայնքի վարչական տարածքում ինքնակամ կառուցված շենքերի, շինությունների օրինականացման համար վճարներ	240.0	260.0	260.0	280.0	280.0	290.0	300.0
	Օրենքով սահմանված դեպքերում համայնքային հիմնարկների կողմից առանց տեղական տուրքի գանձման մատուցվող ծառայությունների կամ կատարվող գործողությունների դիմաց ստացվող (գանձվող) վճարներ							
3.6	Մուտքեր տույժերից, տուգանքներից							
	Վարչական իրավախախտումների համար ՏԻՄ-երի կողմից պատասխանատվության միջոցների կիրառումից եկամուտներ							
	Մուտքեր համայնքի բյուջեի նկատմամբ ստանձնած պայմանագրային պարտավորությունների չկատարման դիմաց գանձվող տույժերից							
3.7	Ընթացիկ ոչ պաշտոնական դրամաշնորհներ							
3.8	Կապիտալ ոչ պաշտոնական դրամաշնորհներ							
3.9	Այլ եկամուտներ	7000	3000.0	5000.0	6000.0	7000.0	8000.0	9000.0
	Համայնքի գույքին պատճառած վնասների փոխհատուցումից մուտքեր							

	Վարչական բյուջեի պահուստային ֆոնդից ֆոնդային բյուջե կատարվող հատկացումներից մուտքեր	7000	3000.0	5000.0	6000.0	7000.0	8000.0	9000.0
	Օրենքով և իրավական այլ ակտերով սահմանված համայնքի բյուջեի մուտքագրման ենթակա այլ եկամուտներ							
II	ՈՉ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐԻ ԻՐԱՅՈՒՄԻՑ ՄՈՒՏՔԵՐ (1+2+3+4)	162.2	439.4	10000.0	10000.0	10000.0	10000.0	10000.0
1.	Հիմնական միջոցների իրացումից մուտքեր							
	Անշարժ գույքի իրացումից մուտքեր							
	Շարժական գույքի իրացումից մուտքեր							
	Այլ հիմնական միջոցների իրացումից մուտքեր							
2.	Պաշարների իրացումից մուտքեր							
3.	Բարձրարժեք ակտիվների իրացումից մուտքեր							
4.	Չարտադրված ակտիվների իրացումից մուտքեր	162.2	439.4	10000.0	10000.0	10000.0	10000.0	10000.0
	Հողի իրացումից մուտքեր	162.2	439.4	10000.0	10000.0	10000.0	10000.0	10000.0
	Ոչ նյութական չարտադրված ակտիվների իրացումից մուտքեր							
III	ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԲՅՈՒՋԵԻ ՀԱՎԵԼՈՒՐԴԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ՈՒՂՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԿԱՄ ՊԱԿԱՍՈՒՐԴԻ (ԴԻՖԻՑԻՏԻ) ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՄԱՆ ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐԸ (Ա+Բ)	10803.8	4643.2	5000.0	6000.0	6000,0	6000,0	6000,0
Ա.	ՆԵՐՔԻՆ ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐ (1+2)							
1.	ՓՈԽԱՌՈՒ ՄԻՋՈՑՆԵՐ							
1.1	Արժեթղթեր							
	թողարկումից և տեղաբաշխումից մուտքեր							
	Հիմնական գումարի մարում							
1.2	Վարկեր							
	վարկերի ստացում							
	ստացված վարկերի հիմնական գումարի մարում							
1.3	Փոխատվություններ							
	բյուջետային փոխատվությունների ստացում							
	ստացված փոխատվությունների գումարի մարում							
2.	ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐ							
2.1	Բաժնետոմսեր և կապիտալում այլ մասնակցություն							
	Համայնքային սեփականության բաժնետոմսերի և կապիտալում համայնքի մասնակցության							

	իրացումից մուտքեր							
	իրավաբանական անձանց կանոնադրական կապիտալում պետական մասնակցության, պետական սեփականություն հանդիսացող անշարժ գույքի (բացառությամբ հողերի), այդ թվում՝ անավարտ շինարարության օբյեկտների մասնավորեցումից առաջացած միջոցներից							
	Համայնքի բյուջեի մասհանումից մուտքեր							
	Բաժնետոմսեր և կապիտալում այլ մասնակցության ձեռքբերում							
2.2	Փոխատվություններ							
	Նախկինում տրամադրված փոխատվությունների դիմաց ստացվող մարումներից մուտքեր							
	փոխատվությունների տրամադրում							
2.3	Համայնքի բյուջեի միջոցների տարեսկզբի ազատ մնացորդը	10803.8	4643.2	5000.0	6000,0	6000,0	6000,0	6000,0
2.4	Համայնքի բյուջեի ֆոնդային մասի ժամանակավոր ազատ միջոցների տրամադրում վարչական մաս							
2.5	Համայնքի բյուջեի ֆոնդային մասի ժամանակավոր ազատ միջոցների վարչական մաս տրամադրված միջոցների վերադարձ ֆոնդային մաս							
2.6	Համայնքի բյուջեի հաշվում միջոցների մնացորդները հաշվետու ժամանակահատվածում							
	որից՝ ծախսերի ֆինանսավորմանը չուղղված համայնքի բյուջեի միջոցների տարեսկզբի ազատ մնացորդի գումարը							
Բ.	ԱՐՏԱՔԻՆ ԱՐՔՅՈՒՐՆԵՐ							
1.	ՓՈԽԱՌՈՒ ՄԻՋՈՑՆԵՐ							
1.1	Արժեթղթեր							
	թողարկումից և տեղաբաշխումից մուտքեր							
	հիմնական գումարի մարում							
1.2	Վարկեր							
	վարկերի ստացում							
	ստացված վարկերի հիմնական գումարի մարում							
1.3	Փոխատվություններ							
	փոխատվությունների ստացում							
	ստացված փոխատվությունների գումարի մարում							

2.5. Զարգացման խոչընդոտներ և դժվարություններ

Համայնքի իրավիճակի վերլուծության արդյունքում վեր են հանվել մի շարք հիմնահարցեր, որոնք ամփոփ կերպով ներկայացված են ստորև.

1. Գյուղի կանաչապատ և ծաղկապատ տարածքների ավելացման, զբոսայգու կառուցման աշխատանքների ավարտին հասցման և բարեկարգման անհրաժեշտություն
2. Ոռոգման համակարգի անբավարար վիճակ:
3. Համայնքում բնապահպանական խնդիրների լուծման գործընթացում բնակչության ներգրավվածության ցածր մակարդակ:
4. Կենդանիների մորթի իրականացման տարերայնություն:
5. Գյուղմթերքների իրացման դժվարություն:
6. Համայնքում քաղաքաշինական փաստաթղթերի մշակման անհրաժեշտություն:
7. Գյուղի բնակֆոնդի անբարեկարգ վիճակ:
8. Գյուղի միջնակարգ դպրոցի շենքային և գույքային անբավարար պայմաններ:
9. Ոռոգման ջրի ներհամայնքային ցանցի վերանորոգման և նոր ցանցի կառուցման անհրաժեշտություն:
10. Ներհամայնքային ճանապարհների և փողոցների անբարեկարգ վիճակ:
11. Ներհամայնքային փողոցների գիշերային լուսավորության ընդլայնման անհրաժեշտություն:

Համայնքի զարգացման հնարավորություններն են գյուղմթերքների վերամշակման փոքր արտադրությունների ընդլայնման հնարավորությունը, տեղացի և սփյուռքահայ ներդրողների համար փոքր և միջին բիզնեսը ընդլայնելու նպատակով հնարավորությունների ստեղծում և այլն: Համայնքին սպառնացող հիմնական վտանգներն են՝ գործազրկության մակարդակի աճ, բնակֆոնդի վիճակի վատթարացում, արտագաղթ և այլն:

2.6. Համայնքի ուժեղ և թույլ կողմերի, հնարավորությունների և սպառնալիքների (ՈւԹՀՍ) վերլուծություն

Համայնքի ուժեղ կողմերն են.

1. Գյուղատնտեսական մթերքների արտադրության լավ հնարավորություններ:
2. Հանրապետական և միջհամայնքային ճանապարհներին մոտ լինելը:
3. Կոոպերացիայի մեծ հնարավորություններ:
4. Անասնաբուծությունը զարգացնելու հնարավորություններ:
5. Գյուղմթերքների վերամշակման արտադրության կազմակերպման հնարավորություններ:

Համայնքի թույլ կողմերն են.

1. Ոռոգման ջրի թերի ապահովումը:
2. Ցրտահարության և կարկտահարության պատճառած վնասները:
3. Բնակչության սոցիալ-տնտեսական ոչ բարվոք պայմանները:
4. Բնակչության արտահոսք և գործազրկության աճ:

Համայնքի զարգացման հիմնական հնարավորությունները

- Էականորեն բարձրացնել համայնքի բյուջեի սեփական եկամուտների հավաքագրման մակարդակը:
- Բարձրացնել ՏԻՄ-երի ինքնուրույնության մակարդակը՝ մշակելով և իրականացնելով նպատակամետ ու արդյունքահեն համայնքային քաղաքականություններ, ռազմավարություններ և ծրագրեր:
- Էականորեն մեծացնել համայնքի տարածքում տնտեսական գործունեության խրախուսմանն ուղղված հնարավորությունները՝ կապված համայնքի սեփականություն համարվող հողային, գույքային և ֆինանսական ռեսուրսների բազային ծավալների մեծացման և դրանց նպատակային օգտագործման հետ:
- Համայնքի տարածքում նպաստել տնտեսության տարբեր ճյուղերի (հատկապես՝ գյուղատնտեսության, փոքր և միջին բիզնեսի և այլնի) զարգացմանը:
- Համայնքում ակտիվացնել առևտրային գործունեությունը, փոքր ու միջին ձեռներեցությունը:
- Բարձրացնել համայնքի ՏԻՄ-երի փոխհարաբերությունների և համագործակցության մակարդակը ՀՀ պետական կառավարման մարմինների հետ՝ նպաստելով համայնքի աստիճանական զարգացմանը:
- Համայնքում ստեղծել լուրջ նախադրյալներ և նպաստավոր պայմաններ ժողովրդագրական աճի, սոցիալ-տնտեսական և տեղական ժողովրդավարության զարգացման համար՝ հիմնելով նոր աշխատատեղեր, ավելացնելով ընտանիքների եկամուտները և բարձրացնել բնակչության ընդհանուր կենսամակարդակը, հաղթահարելով աղքատությունը և կանխելով արտագաղթը:

Համայնքին սպառնացող հիմնական վտանգները

- Համայնքում մեծ թիվ են կազմում սոցիալապես անապահով ընտանիքները, միայնակ թոշակառուները, ցածր եկամուտ ունեցողները, փախստական ընտանիքները:
- Բնակչության անվճարունակությունը:
- Համայնքի բնակիչների հարկային պարտավորությունների կատարման ոչ բավարար վիճակը:
- Համայնքի երիտասարդների արտագաղթը, արտերկրներ աշխատանքի մեկնելը և չվերադառնալը վտանգում է համայնքի կենսագործունեությանը:

3. Նպատակների սահմանում և գործողությունների պլանավորում

3.1. Համայնքի զարգացման տեսլական

Ելնելով համայնքի իրավիճակի վերլուծության և գնահատման արդյունքներից, համայնքում ներկայում արձանագրված հիմնախնդիրներից, համայնքի զարգացման՝ ՏԻՄ-երի կողմից ընտրված ռազմավարությունից և առաջիկահինգ տարիների համար սահմանված հիմնական նպատակներից, ՀԶՀԾ-ի կառավարման հանձնաժողովի կողմից քննարկվել և որոշվել է առաջարկվող ծրագրեր: Այդ ծրագրերի մի մասի իրականացումը համարվում է տեղական ինքնակառավարման մարմինների

լիազորություն, իսկ մյուս մասը դուրս է վերջիններիս լիազորությունների շրջանակից, սակայն դրանց իրականացումը խիստ կարևոր նշանակություն ունի բնակչության բարեկեցության ապահովման համար: Համայնքի զարգացման հիմնական ուղղություններն են համարվելու.

- Գյուղատնտեսության խթանում (խաղողագործություն, անասնապահություն, գյուղատնտեսական մթերքների վերամշակում):
- Մշակույթի զարգացում:
- Արտադրության խթանում:

Սասունիկ համայնքի առաջնահերթ հիմնախնդիրներից են համարվում:

1. Համայնքի տարածքում կանաչ գոտիների ստեղծում՝ մայրեզրերին ծառատուն կատարելով և ծաղկանոցներ հիմնելով:
2. Ոռոգման ջրի ցանցի վերանորոգում և նոր ցանցի կառուցում:
3. Ներհամայնքային ճանապարհների բարեկարգում:
4. Զբոսայգու կառուցում:
5. Բազմաբնակարան շենքերի տանիքների վերանորոգում:
6. Ամբողջ համայնքում աղբահանության կազմակերպում:
7. Փողոցների լուսավորության մասնակի անցկացում:
8. Համայնքի բնակչության սոցիալական օգնության տրամադրում:
9. Համայնքի բնակչության ներգրավում բնապահպանական խնդիրների լուծման գործընթացում:
 - Սասունիկում աղբատության շեմից ցածր գտնվող ընտանիքների հարաբերությունը համայնքի ընտանիքների ընդհանուր թվին կազմում է 20%:
 - Համայնքի սեփական եկամուտների տարեկան աճը նախատեսվում է (7-9)%:
 - Համայնքում գրանցված բնակիչների թիվը՝ չպայմանավորված բնական աճով, նախորդ տարվա համեմատ կախատեսվում է (2-3)%:

Համայնքի կայուն զարգացումը ապահովվելու համար անհրաժեշտ է ստեղծել աշխատատեղեր, զարկ տալ գյուղատնտեսության և անասնապահության զարգացմանը՝ աղբատության շեմից ցածր գտնվող ընտանիքների հարաբերությունը համայնքի ընտանիքների ընդհանուր թվի համեմատ քչացնելու նպատակով:

3.2. Համայնքի զարգացման անմիջական նպատակներ

Համայնքի զարգացման անմիջական նպատակները իր մեջ ներառում է մի շարք ծրագրեր իրենց անմիջական նպատակներով, նպատակներին հասնելու համար պահանջվող գործողություններով, միջանկյալ արդյունքներով, ինչպես նաև ծրագրի իրականացման համար հասանելի ֆինանսական միջոցներով:

Վերը նշված նպատակներից է համայնքում գյուղատնտեսության տարրեր ճյուղերի զարգացում՝ խաղողագործություն, պտղատու այգիների հիմնում, անասնապահության զարգացում:

Համայնքում զարգացնելով խաղողագործությունը հնարավորություն կտա համայնքի բնակիչներին աճեցնելու խաղողի նոր բերքատու սորտեր, քանի որ համայնքի բնակիչները

սեփականաշնորհման ժամանակ ստացել են գյուղատնտեսական հողեր, որոնք տարիների ընթացքում, ելնելով ժամանակի դժվարություններից (մութ ու ցուրտ տարիներ) իրենց այգիները վերացրել են որպես վառելիք և փոխարենը, ելնելով ժամանակի գլխավոր խնդրից, դարձրել են վարելահողեր և զբաղվել ցորենի մշակմամբ, որպեսզի լուծվի հացի խնդիրը: Իսկ այժմ շատերը նշված գյուղատնտեսական տարածքները թողել են անմշակ, քանի որ չունեն հնարավորություն ձեռք բերելու սերմացու, պարարտանյութ, ինչպես նաև առանց տեխնիկայի, ոռոգման ջրի վարձերի վճարման հնարավորություն, որի պատճառով հողերը մնացել են անմշակ:

Խաղողագործության զարգացման նպատակը իրականացնելիս կլինեն մի շարք ակնկալիքներ: Քանի որ ծրագիրը բազմամյա է, այդ դեպքում կլինի հետևյալ հերթականությամբ:

- Բնակչության օգնել ձեռք բերելու նոր և բերքատու խաղողի տեսակներ:
- Գյուղացիներին տրվող գյուղատնտեսական վարկերի ժամկետները ավելի երկարացնել, որպեսզի կարողանան ձեռք բերել պարարտանյութեր, էժան դիզելային վառելիք: Համայնքի բնակչության մի մասը նշված ծրագրի արդյունքում կդառնան գյուղատնտեսությամբ ինքնազբաղվածներ: Երբ արդեն կստանան առաջին բերքը, ակնկալվում է բնակչության իրական եկամուտների աճ մոտ 10-15 %, որը աստիճանաբար կբարձրանա: Իսկ խաղողի մթերման համար մեր համայնքը ունի շատ հարմար սպառման շուկա «Արմենիա-Վայն» գինու կոնյակի գործարանը:

Ծրագրի իրականացման դեպքում կիջնի գործազրկության թիվը, կբարելավվի սոցիալական վիճակը, որի արդյունքում կնվազի սոցիալական նպաստ ստացողների թիվը:

Համայնքի տարածքում գտնվող «Արմենիա-Վայն» գինու կոնյակի գործարանը իր հերթին ունենալով սպառման լայն շուկա և տարածաշրջանում լինելով լավագույն գործարանը Սասունիկ համայնքին դարձրել է բավականին հայտնի: Հետագայում հնարավորություն կլինի գրավել արտասահմանյան ներդրողներին համայնքում իրականացնելու նոր ծրագրեր:

Համայնքի զարգացման անմիջական նպատակներից է նաև Սասունիկ համայնքում անասնապահության զարգացումը: Քանի որ համայնքը ունի այդ հնարավորությունը՝ ապահովված է արոտավայրերով: Սակայն չունենալով սպառման շուկա բնակիչները ի վիճակի չեն սպառելու իրենց կաթնամթերքը: Ուստի նպատակահարմար է համայնքում ստեղծել կաթնամթերքի վերամշակման արտադրություն, որը հնարավորություն կտա համայնքի բնակիչներին մթերելու իրենց կաթնամթերքը: Միաժամանակ կառուցվի նաև սպանդանոց, որպեսզի մսամթերքը մշակվի նույն տարածքում, որը կլինի շատ արդյունավետ: Կբացվի նոր աշխատատեղեր, կպակասի գործազուրկների թիվը, կբարելավվի սոցիալական վիճակը:

Ծրագրի համար անհրաժեշտ միջոցներն են՝ համապատասխան արտադրամաս ժամանակակից սարքավորումներով, որտեղ կվերամշակվի կաթնամթերքը և մսամթերքը:

Եթե կարողանանք գրավիչ առաջարկ անել և ունենալ լուրջ ներդրողներ, ապա համայնքը ունի վերանորոգման ենթակա շենքային պայմաններ: Համայնքում կան նաև անհատ ֆերմերներ, որոնք զբաղվում են անասնապահությամբ, խոզաբուծությամբ, ոչխարաբուծությամբ: Պետք է շահագրգռել նաև նրանց, որպեսզի համագործակցեն: Եթե նշված ծրագիրը կյանքի կոչվի, ապա աստիճանաբար ծրագրի ակնկալիքները և շահառուների թիվը կմեծանա: Համայնքում կլինեն փոփոխություններ՝

կբարձրանա կենսամակարդակը, կնվազի գործազուրկների թիվը: Բնակիչների եկամուտները կաճեն 15-20 %: Ծրագրի իրականացումը հետաքրքրություն կառաջացնի նաև հարևան համայնքների մոտ: Կզարգանա հայրենական արտադրանքը:

4. ՀՀՀԾ ֆինանսավորում

Սասունիկ համայնքի ՀՀՀԾ-ում ընդգրկված ծրագրերը ֆինանսավորվելու են տարբեր աղբյուրներից: Ավելի կարճաժամկետ ծրագրերը ներկայացված են ստորև բերված աղյուսակում, որոնք կիրականացվեն համայնքի բյուջեի ֆինանսավորմամբ:

Հ/հ	Ծրագրի անվանումը	Ծրագրի ընդհանուր արժեքը (հազ. դրամ)	Գնահատման չափանիշներ (0-10 բալ)				Ընդամենը (բալ)	Ծրագրի առաջնությունները
			Շահառուների թիվը	Համայնքի կառուցվածքային կարողությունների	Իրատեսականություն	Հրատարակում		
1	Համայնքի տարածքում կանաչ գոտիների ստեղծում	1.000.000	10	5	9	5	29	7
2	Ոռոգման ջրի ցանցի վերանորոգում և նոր ցանցի կառուցում:	2.000.000	6	8	5	8	37	2
3	Ներհամայնքային ճանապարհների բարեկարգում		10	6	6	8	30	6
4	Զբոսայգու կառուցում	2.000.000	10	6	8	5	29	8
5	Բազմաբնակարան շենքերի տանիքների վերանորոգում	7.000.000	8	5	4	8	25	5
6	Ամբողջ համայնքում աղբահանության կազմակերպում	1.000.000	10	8	9	9	36	1
7	Փողոցների լուսավորության մասնակի անցկացում	1.500.000	6	7	7	7	27	3
8	Համայնքի բնակչության սոցիալական օգնության տրամադրում	4.000.000 (+ 5% տարեկան աճ)	4	5	8	6	23	4

5. ՀՀԶԾ իրականացումը

ՀՀԶԾ-ի իրականացման ընդհանուր պատասխանատուն համայնքի ղեկավարն է: Համայնքի ավագանու կողմից ՀՀԶԾ-ի ընդունումով հաստատվում են ՀՀԶԾ-ում ներառված բոլոր ոլորտային միջոցառումները՝ ըստ ժամկետների, ֆինանսավորման և կատարման պատասխանատուներին: Այսինքն, ՀՀԶԾ-ի իրականացման կարևոր գործիքը հանդիսանում է բյուջետային կամ արտաբյուջետային ֆինանսավորմամբ ոլորտային միջոցառումը, որի իրականացման պատասխանատուն, որպես կանոն, համայնքի աշխատակազմի տվյալ ոլորտի ստորաբաժանման կամ համայնքի ենթակայության կազմակերպության ղեկավարը կամ համակարգողն է՝ համայնքի ղեկավարի անմիջական հսկողությամբ:

6. ՀՀԶԾ գնահատում

ՀՀԶԾ-ի իրականացման տարեկան կամ հնգամյա գնահատումը կատարվում են համատեղ: Համայնքի ղեկավարը կազմակերպում և անցկացնում է ՀՀԶԾ-ի իրականացման տարեկան հաշվետվության աշխատանքային քննարկումներ, ՀՀԶԾ-ի իրականացման տարեկան հաշվետվության նախագծի հանրային բաց լսումներ և քննարկումներ՝ հատուկ ուշադրություն դարձնելով ծրագրերի ու միջոցառումների իրականացման հարցերին:

ՀՀԶԾ-ի իրականացման տարեկան հաշվետվության նախագծի կազմման, քննարկման և որոշման կայացման վերաբերյալ ընթացակարգերը նույնությամբ վերաբերում են նաև ՀՀԶԾ-ի իրականացման հնգամյա հաշվետվության նախագծի կազմմանը, քննարկմանը և որոշման կայացմանը:

ՀՀԶԾ-ի վերահսկողությունն ապահովում է ՀՀԶԾ-ում ներառված ծրագրերի ամբողջական իրականացումը, ռեսուրսների արդյունավետ օգտագործումն առաջադրված խնդիրները կատարելու, ակնկալվող արդյունքները ձեռք բերելու և սահմանված նպատակներին հասնելու համար, ծրագրերի պաշտպանվածությունը սխալներից ու ձախողումներից, ժամանակին ու ճիշտ տեղեկատվության ստացումը ՏԻՄ-երի ավելի հիմնավորված որոշումների կայացման համար:

7. Եզրափակում

Սասունիկ համայնքի սույն զարգացման հնգամյա ծրագիրը իրականացվելու է համայնքի ՏԻՄ-երի, աշխատակազմի համայնքային ենթակայության կազմակերպությունների, համայնքի բնակիչների մասնակցությամբ:

Համայնքի 2017-2021թթ. ՀՀԶԾ-ն ամբողջական ծավալով իրականացնելու հարցը մեծապես կախված կլինի համայնքի առաջիկա հինգ տարիների բյուջեներում նախատեսվող մուտքերի (հատկապես՝ սեփական) փաստացի կատարման մակարդակից, ինչպես նաև դրանց խնայողաբար ու արդյունավետ ծախսումից:

ՀՀԶԾ-ի իրականացումը շատ բանով պայմանավորված կլինի նաև այն բանից, թե համայնքի ՏԻՄ-երին ինչքանով կհաջողվի նպատակային և արդյունավետ համագործակցություն ծավալել ՀՀ

պետական կառավարման համապատասխան մարմինների (հատկապես՝ ՀՀ Արագածոտնի մարզպետարանի), ՀՀ-ում (մասնավորապես՝ ՀՀ Արագածոտնի մարզում) գործող միջազգային և տեղական դոնոր, ՔՀՄՀ կազմակերպությունների և խմբերի, գործարարների հետ՝ համայնքային տնտեսությունում ապահովելու ՀՀԶԾ-ով պլանավորված ներդրումները և միջոցները:

